

**R. P. Ferdinandi De Castro Palao, Legionensis Soc. Iesv,
Sacrae Theologiae Professoris, Et sanctae Inquisitionis
Qualificatoris & Consultoris; Operis Moralis, De Virtutibus,
Et Vitiis Contrariis, In ...**

Continet Tractatus De Conscientia, De Peccatis, De Legibus, De Fide, Spe,
Et Charitate

Castro Palao, Fernando de

Lugduni, 1669

6 Vtrum pecces peccato scandali, si parato graue peccatum committere,
suadeas committere leuius?

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76540](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76540)

voce amatum tali hora, & sic vocatum capiat, & paniam, vt videtur est in Azucud. lib. & recopilat. tit. 2. leg. 2. num. 17. & alij ab iplo relatis. Sed ea Doctorem iudicio submitto.

PUNCTUM VI.

Vtrum pecces peccato scandali, si parato graue peccatum committere, suadeas committere leuius.

- 1. Si recta via possit diuertere proximum a grauiori peccato committendo, non licet tibi minus peccatum suadere.
- 2. Determinatum occidere Petrum non licet tibi ad reuocationem Pauli recurre.
- 3. Quid, si Paulus pro conferuanda vita Petri teneretur propriam exponere, vel saltem suas diuitias, posses ne consulere tunc hoc minus malum Resoluitur te non posse.
- 4. Determinatum vini ex pluribus iniuriam inferre, non licet tibi inclinare in aliquem aliorum, tametsi minus damnum, quam alij patiantur.
- 5. Determinato perpetrare graue malum, licet tibi materiam minoris mali proponere.
- 6. Proponitur prima sententia, licere persuadere minus malum parato maius committere.
- 7. Proponitur secunda sententia negans.
- 8. Parato grauius, & leuius peccatum committere, licet tibi ad leuius persuadere, & in hoc sensu admittitur. Prima sententia.
- 9. Si paratus non sit leuius peccatum committere, non tibi est licitum ad illud persuadere, etiam sub fine, vt a maiori desinat.
- 10. Satis argum. num. 6. adductu.
- 11. Quid, si volenti surripere nummos pauperi roges, vt in diuitio surripias, non determinando diuitem? affirmant plures licitum esse.
- 12. Sub distinctione respondetur.
- 13. Tenens ratione huius concilij resistens, tametsi contrarium sentiat Sanch.

Tertia ab incertis separemus, Primò certum, est, te non posse minus malum suadere, si alia via possit diuertere proximum a grauiori peccato committendo. Quia tunc simpliciter non erat necessaria iustitia illius minoris mali, cum alia via honesta grauius euitari possit, & ita tenet expressè Mol. 2. 1. de iust. tract. 2. disp. 93. §. hac tamen conclusione. Thom. Sanch. lib. 7. de matr. disp. 11. num. 15. & 21. Lessius. l. 2. de iust. c. 13. l. 23. n. 19. neque vilius in hac parte dissentit.

Secundò, certum est, determinato occidere Petrum, nullo modo licere consulere, vt Paulum eius conflaginarem neces, vt faceret, & volenti a Paulo furari centum persuadere, vt hancem quinquaginta furetur, quamuis contra teneat Valq. in opus. de scandalo dub. 2. numero 14. S. mihi tamen videtur. Quia sic consulere infert rectio damnum, quod ipse non tenebatur libere, non enim tenebatur diuitias suas offerre, vt alterius indemnes seruaret, neque vitam suam exponere, vt alterius vitam conseruaret. Ergo si medio tuo consilio causa es illius damni profecto peccas, & ad restitutionem teneris; & hac ratione plures condemnant factum Loth, qui Sodomitis volentibus irruere in hospites, obrulit filias stuprandas, non enim iniuria filiarum debet precium voluntatem Sodomitarum auertere, & ita tradit Lessius lib. 2. c. 11. dub. 3. num. 20. Petr. Nauarr. l. 3. de restitut. cap. 4. numero 24. in secunda edit. Mol. supra. Sanch. plures referens. numero 4.

Dices. Ergo quando Petrus teneretur suam vitam vel diuitias exponere, vt grauisimum damnum alicuius euitaretur, posses volenti hoc grauisimum scire, persuadere, vt Petro diuitias vel vitam auferat, quia de hac persuasionem conueni non potest, cum ex illa non obligetur damnum aliquod pati, quod ipse illis pati obligatus non esset? Concedit Valq. in opus. de scandalo dub. 2. sine Nauarr. l. 3. cap. 4. notab. 4. num. 21. in secunda edit. Sanch. lib. 7. de matr. disp. 11. num. 24. Bonac. de restit. disp. 1. quest. 2. pag. 70. 14. Lessius n. 21. Sed credo contrarium esse probabilius: nam esto Petrus teneretur vitam, vel diuitias suas exponere ad vitandum graue reipublice damnum: at ipse inferens non potest illi rale damnum efficere, sed peccat grauius. Ergo tu non potes consulere talem damni illationem, ad summum enim poteris materiam minoris peccati proponere, vt statim dicemus, non ad illam inclinare.

Ad secundum si dubius sit aliquis, cui debeat iniuriam inferre, determinatus tamen inferre vni illorum, poteris ne suadere, quod minus est, v. g. Determinatus est furari, vel a Petro diuitie, vel a Paulo pauper licet tibi consulere, vt Petro diuites furetur? Respondo licitum tibi esse solum in genere consulere, minus peccatum esse a diuitie, quam a paupere furari, & casu quo ipse determinatus sit furari, peccatum minus committat: in hoc enim nulla apparet suspitudo, cum alterius voluntati determinationem electionis etiam minoris mali relinquant. Verum

non poteris consulere, vt a diuitie furetur, & pauperem relinquat; quia huius furti determinati causa eris, quod furtum forte non foret, si tuum consilium non adesset, eaque de causa diues de te merito conueni potest, tui causa illi damnum factum esse, forte non faciendum; & ita tenet Nauarra, & Sanch. supra. & Lessius l. 2. cap. 13. dub. 3. n. 22.

Tertiò, Certum est determinato perpetrare graue malum, licitum esse materiam minoris mali proponere, vt sic retrahatur a maiori malo committendo. v. g. Sodomiam intentanti, licebit tibi fornicationis materiam proponere, & determinato homicidium facere, vt bona furetur, licebit tibi proponere, quomodo exercendo vltimas possit bonè conlequi, quia hanc propositionem non inducis directè ad fornicationem, neque ad vltimas, sed solum viam ostendis, qua grauius peccatum euitari possit, & licet via mala sit, at tu non inclinas, vt illac pergat, sed solum dicis illam esse viam grauioris peccati vitandi, quod verum est; & ita tenet Couarruu. 4. decret. 1. p. cap. 4. in princ. n. ult. ad finem. Caiet. 2. 2. q. 78. artic. 4. notab. 3. ad finem. Valen. 2. 2. disp. 5. q. 21. p. 4. §. hoc ipsum. Sanch. lib. 7. de matr. disp. 11. n. 19. Lessius lib. 2. cap. 13. dub. 3. n. 22. & Doctores statim referendi. Et in hoc sensu excusant plures factum illud Loth. Genes. 19. Dicunt namque Loth, solum in oblatione filiarum obrulisse nefandis illis vitis materiam expendendæ libidinis minorem illa, quam ipsi intentabant; at nullo modo persuasisse, aut conuulsisse, vt facerent: id enim prauè illorum voluntati reliquit: & probabile est ita Loth excusari posse, ex animi perturbatione, qua non attendit parentum obligationem esse tuendi pudicitiam filiarum, neque eas tanto periculo exponendi, vel quia solum ad declarandam immunitatem sceleris, quod Sodomitæ intentabant, obrulerit filias, non quia intelligeret inde eas alicui periculo exponi: sicuti soles dicere iracundo Interfice me, & ne illi damnum faciat non intendis, vt te interficiat, sed solum declarare affectum, quem habes retrahendi alterum a peccato. Excusari autem debere Loth a peccato in hoc facto, mihi certum apparet: & 2. Petri 2. vbi nominatur Loth iustus, cum è Sodomis eductus fuit, quo tempore filias obrulit. Signum ergo est in tali oblatione mortaliter non peccasse.

Difficultas ergo est, an determinato graue peccatum facere liceat expressè consulere, & persuadere, vt minus efficiat, si alia via diuertere non potest? Prima sententia tenet id licere, quia non persuades minus malum absolute, sed sub conditione, quod aliud grauius sit effecturus. Sed casu quo grauius sit effecturus, bonum est illi persuadere, vt minori malo contentus sit, quia in hoc vtiliter eius, & Dei negotium geritur. Ergo non peccas, & ita tenet Sanch. plures referens, lib. 7. de matr. disp. 11. n. 15. Lessius lib. 2. cap. 13. dub. 3. n. 19. Rebellus lib. 2. q. 13. sect. 4. num. 21. Mol. 2. 2. disp. 35. n. 3. & tom. 3. tract. 2. disp. 730. n. 3. Bonac. cum alijs d. 1. de restit. q. 2. p. 7. n. 8. Valq. in opus. de scand. dub. 1. §. 2. Valq. legitur, & qui transcribit omnia, quæ de scandalo assertit Basil. de Leon. lib. 5. de matr. cap. 18. §. 5. n. 26. & videtur esse sententia D. Aug. relati in cap. si quod verum est, §. 3. q. 2. vbi loquens de volente occidere uxorem, & ducere concubinam, dixit vtrumque nefarium esse, nec debere vnum pro altero perpetrare, sed vtrumque vitare, sed si facturus est, quod non licet, iam faciat adulterium, & non faciat homicidium. Ecce qua ratione August. consulit minus malum parato maius facere.

Secunda sententia docet nullo modo licere minus malum consulere parato maius efficere. Quia illud consilium & de minori malo absolute est de malo: comparacium enim supponit positium, sed consulere absolute malum, est illicitum. Ergo. Secundò, electio libera leuioris mali nunquam est licita, quantumcumque a determinato grauius committere. Ergo nunquam erit licitum consilium illius. Consilium enim nunquam potest licitum esse de materia, quæ nunquam potest esse licita: & ita tenet Caietan. 2. 2. questione 78. art. 4. notab. 3. ad finem. Couarruu. 4. decret. 1. p. capite 4. in princ. n. vltim. ad suam. Syluest. matrimonium. 7. quest. 5. disto. 9. Eman. Saa. verbo peccatum. num. 8. Valen. 2. 2. disp. 5. q. 21. p. 4. Contad. de contra. l. 6. q. 26. coroll. 1. §. 2. quæ inferit ex 2. conclus.

In hac te primo dicendum existimo priorem sententiam esse veram, si consulas, & persuadeas minus malum ei, qui non solum grauius, sed etiam minus paratus erat efficere; quia in tali non consulas ad minus malum, sed ad earentiam præcisè maioris; neque determinas delinquentis voluntatem ad minus malum, sed potius retrahis a graui committendo: quod hoc exemplo manifestatur. Determinatus erat Petrus occidere Franciscum, vt ab illo furetur pecunias, persuades, vt contentus sit furto, relinquat occasionem, intendit occidere, rogas vt contentus sit vulnerare: in hoc enim consilio nemini damnum inferes, non Petro, siquidem citras ne cotriminibus eius anima maculetur, neque Francisco, cum vtiliter eius negotium facias. Ex quo fit licere tibi non solum consulere furtum Petro in illo casu, sed ad eam actionem materialiter sumptam adiuuare, eo quod non adiuues in actione, quæ de se illicita & mala sit, sed potius vt à te procedat bona & honesta est, siquidem procedit ex tacito, & præsumptio consensu domini, qui vt mortem euitet, ceteris tibi facultatem donare adiuuandi furtum, vt tali adiutorio impediatur.

DE STRALTONI

turcius occiso: & ita tenet Sanchez, numero, 18. Bonacina, numero 9. Valquez, de scandalis libro. 2. numero. 13. At in his, in quibus ipse facultatem concedere non potest, ut in vulneratione sui, non licebit tibi adiutare, etsi possis consulere, quia adiutores ad id, quod est intrinsecè malum, sic notavit. Valq. Bonac. & alij supra.

9 Dico, Secundò, non licet tibi consulere minus malum ei, qui paratus non erat illud efficere: Itaque non licet tibi fornicationem suadere ei qui paratus est committere adulterium, vel sodomiam: sic Doctores secundæ sententiæ, & ex Doctoribus primæ tenet Nauarra lib. 3. de rebus. cap. 4. notab. 4. num. 23. Carbon. de rebus. quæst. 69. post. 3. concl. Probo, quia iam illius peccati, quod consulis, verè tu causa es, & verè peccatorem ad illud inducis etiam si recto sine procedas. Ergo peccas. Item ille peccator non recto medio vitium ad vitandum malum graue, operando minus. Ergo neque tu rectè illi consulis, cum consulis operationem minoris mali, ut grauius euitet. His argumentis pressis Doctores, primæ sententiæ dicunt in persuasionem minoris mali, non malum persuaderi, sed electionem, seu antepositionem minoris ad maius: quæ antepositio ex suppositione determinationis voluntatis ad maius malum necessariò faciendâ est, si rectè procedatur. At quis non videat hoc esse illudere verbis; cum enim electio minoris mali quantuncunque à praua, & determinata voluntate mali maioris procedat, mala sit persuasio, & consilium illius mala semper erit. Neque vnquam datur præceptum eligendi minus malum, sed potius datur præceptum abstinendi ab illo, & à grauiori.

10 Neque obstat argumentum pro prima sententiâ factum, dicimus namque persuadere minus malum, sub quacunque conditione fiat, esse intrinsecè malum, neque honestari vilo modo posse. Ad locum D. Aug. relati in c. si quod verius. Respondeo cum glossa ibi verbo adulterium loqui non consulendo, sed permitiendo, vel dicere possumus Augustin. ibi tantum intendisse rectius facturum, si adulterium faceret, quam si faceret homicidium, sicuti dixit Epiphanius. lib. 2. contra hereses. heresi. 61. pag. 6. tom. 1. Melius est vnum peccatum habere, & non plura, id est, minus malum est sic etiam poterit dici minus malum, quam consulere grauius: at non esse malum tale consilium non videtur ex Aug. deduci, nisi solum sit consilium ad minus malum, quatenus minus est, seu quatenus dicit præcisè carentiam maioris. At qui persuadet futurum occidere volenti, non solum persuadet carentiam homicidij, sed etiam malitiam furti, quæ est retrahat ab homicidio, non tamen est formalis carentia illius.

11 Sed inquires. An possis volenti surripere nummos pauperis rogare, ut à diuitie surripiat, non determinando diuitis personam? In qua re Tom. Sanchez. lib. 7. de matr. disp. 11. num. 24. sine, & num. 25. cum Mol. vñ. 2. de iust. disp. 335. §. hæc tamen conclusio sentit non esse culpam, quia tunc nullius damni verideris causa, damni pauperis repulsi. Item quia non inducis ad aliquid peccatum, ad quod ipse fur inductus non sit, sed potius eius prauam voluntatem temperas: ipse enim cum ad furandum à paupere inductus sit, absolute inductus est ad furum committendum, quia in quolibet individuo species, & genus continentur. Ergo cum rogas, ut à furto pauperis abstinat, & furum diuitis committat, cum non determines, cui diuiti faciendum sit, relinquis eius voluntatem in determinatione prioris. Ergo non peccas.

12 Verùm in hoc casu dupliciter te potes habere, vel consulendo furum diuiti, vel illud proponendo. Et quidem si solum proponas conuenientiam, quæ reuertit in anteposendo pauperem diuiti: ut si dicas, minus peccatum est minòreque iniuria irrogatur diuiti, quam pauperi, ac proinde casu quo vnus illorum sit faciendum minus malum est eligere furum diuitis, quam pauperis, nulla est culpa in tali representatione, quia ibi tunc non est consilium, neque inductio, aut persuasio, ut de se constat. At si verè inducis ad furum diuitis, sine dubio peccas. Quod probo; quia tuum consilium tendit ad commutandam prauam voluntatem furis, non in aliquod bonum, sed in aliud malum est minus; tendit enim loco furti faciendi pauperi, subrogare furum faciendum diuiti. Ergo pretendis ad aliud furum, ab eo ad quod fur erat determinatus, determinare. Ergo peccas: quia esse personam diuitis indeterminate non obstat, quominus furum, & ad quod inducis aliud sit ab eo, ad quod erat prius fur determinatus, & à quo pretendis remouere. Adde si induceres ad furum determinando personam, omnes præter Valq. conueniunt te peccatum quia iniuriam irrogas, eo quod causa determinata sis illius damni, quod aliàs non esse faciendum, si tuum consilium non adesse, sed quando non determinas personam, etiam es causa damni, etsi non determinati vagè sumpti hoc est huius, vel illius diuitis, Ergo peccas: Merito enim omnes diuites de te conueniunt possunt, quod voluntatem furis ad illos inclinaueris, alias non inclinandum.

13 An verò teneatis ratione huius consilij restituere, si furum alicui diuiti factum sit? Tom. Sanchez est considerat si consulente peccare non obligat ad restitutionem, si quidem lib. 7. de matr. disp. 11. num. 23. affirmat consulente minus damnum ei qui alia via auerti non potest à maiore, non esse obligatum restituere: quia consilium (inquit) bonum est in substantia cum sit & in auctori malo comparatione maioris: & solum sit malum in mo-

do, quia est contra charitatem, quæ obligat, ut omnia mala vitentur. At dicendum existimo obligationem esse restituendi si diuiti factum sit damnum: quia fuisse positua causa illius nam licet non fueris causa, ut huic diuiti, potius quam alteri damnum sit factum, quia tamen fuisse causa, ut alicui diuiti fieret, consequenter fuisse causa huius in particulari. Quis enim neget te obligatum esse restituere, si aliquem non cogitantes de furto ad furandum inducas, etsi in nominata persona, cui debeat furum fieri? Ergo hæc vniuersalitas non obest obligationi.

PUNCTVM VII.

An mulier se ornans & virorum aspectibus se offerens, peccet peccato scandalis.

- 1 Si ornatus est iuxta communem usum, tamen si superfluum sit, non est peccatum mortale.
- 2 Mulier sciens turpiter ab aliquo amari, non peccat moraliter in sententiâ Nauarri, eius conspectui se præsentans.
- 3 Debet tamen honesta causa duci, ut à mortali excusetur.
- 4 Si nulla honesta causa, sed solum vanitate ducta turpiter amari se offerat, mortaliter peccat.
- 5 Proponitur quædam obiectio & sic illi satis.
- 6 Si animo roborandi turpem amorem se præsentet, mortaliter peccat.
- 7 Exponitur factum Iudith, quod huic doctrinæ videbatur obstat.

1 **S**I ornatus est iuxta qualitatem personæ, & communitatem suam, nullum est peccatum se ita ornare, & aspectibus virorum offerre, modo absit praua intentio; etiam si sciret turpiter ab aliquibus esse amandum, esset enim graue onus mulieres obligare semper inornatas procedere, vel domi inclusas esse, nullique virorum aspectibus offerri. Quòd si ornatus superfluum, sit, non existimo ex hac parte peccatum mortale esse, sed solum veniale, ut docet Caietan. 2. 2. quæst. 169. art. 2. Nauarra. sum. cap. 23. num. 19. & segg. & Sanchez. lib. 1. in Decal. cap. 6. num. 17. ex communi sententiâ Bonac. de matr. quæst. 4. pari. 9. num. 17. quia sunt tot mulieres ita se superflue ornantes, ut vix de nulla affirmari possit grauem occasionem peccandi tribuere.

2 Quare solum controuersia esse potest, an quando mulier sciret se ab aliquo turpiter amari, peccet, se ornando, eiusque aspectui offerendo? Nauarra. sum. cap. 23. num. 29. & segg. late probat non esse mortale, neque peccatum alterius ei esse tribuendum, etiam si nuda pectora offerret, ut pulchrior videretur.

3 At si res exactè consideretur, existimo auctores dissentire non posse: omnes enim ad liberandam puellam à peccato scandalis, rationem honestam excogitare debent, & illa interueniente, eam à mortali excusant: cessante verò causa honesta, eam condemnare debent, Caietan. emm. 2. 2. quæst. 154. art. 4. sine. & quæst. 169. art. 2. ad 5. dub. & Arimilla sum. verbo ornatus. num. 3. & verbo scandalum. num. 3. & Tom. Sanchez. l. 1. in decal. cap. 6. num. 17. excusantes hanc feminam à mortali. Fundantur in eo, quòd durum est priuare feminam libertate propria, & iure quod habet egrediendi è domo, standi ad ostium, vel fenestram ob malitiam adolescentis eam turpiter amantis. Quare Ludouic. Lop. 1. parti. instr. cap. 20. sine, solum obligat semel, aut iterum se domi continere, non tamen semper. Nauarra. verò cap. 14. num. 37. Corduba sum. quæst. 5. fol. 30. Azor. 2. tom. sum. lib. 12. cap. 21. quæst. 12. & alij relati à Sanchez. supra. num. 16. excusant à mortali ob causam necessitatis vrbis, ne scilicet inurbana censeretur, si vicinas, vel amicas non inuideret. Idemque est dicendum de alia simili causa.

4 Quocirca dicendum est, si nulla necessitate, vel veritate sed solum ducta vanitate, aspectui viri eam turpiter adamanis se offerat, peccat mortaliter: ita expressè Sanchez. supra. num. 17. Valq. quæst. 43. a. 8. dub. 2. num. 27. & conuenire debent omnes Doctores. Probo, quia ex obligatione charitatis quilibet tenetur vitare ruinam proximi, si commode possit: potest autem commode, quando absque iactura alicuius rei necessaria, vel vitis potest. Ergo tenetur.

5 Dices priuari libertate, & iure quod habet hac, & illac discurrendi. Ergo semper adest causa iusta excusans. Respondeo si in huiusmodi cursu alicui honestis finis adesset, qui non est solum exercitium libertatis, vt opte commune actibus bonis, & malis: fateor non debere ob malitiam adolescentis priuari; quia priuatur aliqua sibi vitis, & necessaria: at priuari cursu impeditur, & otioso, non debet femina vt molestum reputare; & si illa reputet molestum, non obinde excusari potest à scandalis, quia non habet honestam causam excusationis: non enim est honesta causa quam ipsa de se vitare tenetur.

6 Vnum tamen est omnino certum, si puella se præsentet viro, animo excitandi, & roborandi turpem amorem, peccat mortaliter, quia finis à quo actus sumit speciem, iniquus est.

7 Aduersus hæc obstat videretur factum Iudith, quæ videtur se ornasse animo excitandi Holofernem ad libidinem: notatque enim c. 9. *Copiatu r laqueo oculorum suorum in me. Sed in hac oratione*